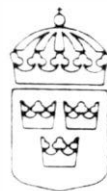

Motion till riksdagen

1986/87:Bo258

Erling Bager m. fl. (fp)

Bostadspolitiken

Mot.
1986/87
Bo258

Liberal bostadspolitik

De boendes önskemål måste enligt folkpartiets uppfattning vara utgångspunkten för bostadspolitiken. Detta kräver att de boende har valfrihet. Staten skall inte genom ekonomiska styrmedel eller administrativa regleringar gynna eller missgynna vissa upplåtelseformer, bostadstyper eller fastighetsägare.

Den enskilda människan måste ges förutsättningar att själv ta ansvar för sitt boende. Därför bör ökade möjligheter skapas för dem som önskar att äga sin bostad. Det bör bli lättare att ombilda hyreshus till bostadsrättsföreningar.

Det är ett viktigt bostadssocialt mål att alla skall ha tillgång till en bra bostad. Vi har också i allmänhet en hög bostadsstandard i Sverige även om det fortfarande finns undantag. Institutionsboendet bör minska. De som bor på institution bör ges en så hemlik miljö som möjligt och de som önskar skall ha rätt till eget rum.

Det är ineffektivt ur fördelningspolitisk synvinkel att stödja en viss typ av konsumtion såsom bostäder. Grupper som behöver stöd, t. ex. barnfamiljer, bör ges ett generellt stöd som inte är konsumtionsstyrande. Det är också av statsfinansiella skäl nödvändigt att kraftigt reducera bostadssubventionerna.

Bostadspolitiken bör i mindre utsträckning präglas av regleringar och i högre grad anpassas till de boendes önskemål. Detta innebär att marknadsmekanismerna bör ges större spelrum på bostadsmarknaden.

Den bostadspolitik som socialdemokraterna står för har många brister. Den kanske mest iögonenfallande är bristen på små bostäder för ungdomar. Av ideologiska skäl har en mängd smålägenheter vid ombyggnader slagits samman till större utan hänsyn till att det finns en stor efterfrågan på mindre lägenheter.

Den socialdemokratiska bostadspolitiken bygger på regleringar och subventioner. Antalet stödformer blir allt fler och alltmer kostnadskrävande. Förutom stora kostnader blir effekterna många gånger negativa. Olika upplåtelseformer ges inte en likvärdig behandling.

Regeringen har visat en anmärkningsvärd passivitet när det gäller bostadspolitiken. Redan före valet 1982 meddelade socialdemokraterna att hela bostadspolitiken skulle ses över och att detta skulle ske skyndsamt. Hösten 1986 kom resultatet av denna skyndsamma översyn. Även om det

finns någon positiv detalj i regeringens förslag så löses inte något väsentligt bostadspolitiskt problem med den politik som regeringen står för.

Mot. 1986/87
Bo258

Ökad satsning på bostadsrätter

Många människor önskar bo med bostadsrätt. Många uppskattar den förening av enskilt ägande och gemensamt ansvarstagande i demokratiska former för fastigheten som bostadsrättsboende erbjuder. Detta medför många gånger också lägre boendekostnader. Nära förknippat med det enskilda ägandet är den fria överlåtelseätten av bostadsrättslägenheter.

Det finns i dag omkring 600 000 bostadsrättslägenheter. Antalet har ökat kraftigt under efterkrigstiden. Det är dock fortfarande endast en mindre del av alla bostäder som upplåts med bostadsrätt, ca 14 %.

Hyresgästernas företrädesrätt vid försäljning

Under den tid folkpartiet hade ansvar för bostadspolitiken beslutade riksdagen bl. a. att underlätta ombildningen från hyresrätt till bostadsrätt. Hyresgäster som bildade en bostadsrättsförening fick förköpsrätt till en fastighet när den såldes. Bostadsrättslagen kompletterades med en bestämmelse där det klargjordes att bostadsrätter får överlåtas fritt.

Riksdagens beslut innebar att hyresgästerna fick rätt att inlämna en intresseanmälan gällande förvärv av fastigheten. Om två tredjedelar av de boende förklarade sig intresserade av en ombildning erhöll de företräde vid en försäljning av fastigheten. Fastigheten fick således inte säljas utan att först ha erbjudits till de boende. Denna rätt gavs till alla hyresgäster, oberoende av ägare.

Riksdagens majoritet ändrade emellertid propositionen så att bostadsrättsförening ansluten till rikskooperativ organisation undantogs från kravet på två tredjedels majoritet av hyresgästerna. Folkpartiet anser fortfarande att propositionens ursprungliga förslag är att föredra. Kravet på kvalificerad majoritet bör dock mildras så att det räcker med enkel majoritet. Det bör vidare räcka med tre lägenheter för att denna rätt att bilda en bostadsrättsförening skall gälla. Riksdagen bör besluta om ändringar i bostadsrättslagen i enlighet med dessa riktlinjer.

På förslag av den socialdemokratiska regeringen beslutade riksdagen våren 1983 att ytterligare inskränka hyresgästernas förköpsrätt så att hyresgäster i fastigheter som ägs av bl. a. stat, landsting, kommun eller allmännyttigt bostadsföretag inte har denna rätt. Folkpartiet anser att de boende, som så önskar, skall ha företräde vid försäljning oavsett vem som äger fastigheten och oavsett vem som är köpare.

De kommunala bostadsföretagen bör vara lyhörda inför önskemål från de boende om att överta fastigheten, även om det i mindre attraktiva områden blir för ett lågt pris. Det kan dock ibland vara en bra metod för att komma till rätta med problem i ett bostadsområde att de boende får överta fastigheten och därmed ges möjlighet att ta ett större ansvar.

Socialdemokraternas negativa inställning till bostadsrättsboende märks också genom den lagändring som trädde i kraft den 1 maj 1985. Efter valet 1982 lovade den nye bostadsministern Hans Gustafsson att lägga fram en proposition om hembud och priskontroll. Sedan detta kritiserats kraftigt tillsattes i stället 1983 års bostadsrättskommitté.

Medan utredningen arbetade började dock HSB att tillämpa en treårig hembudsskyldighet i en del nybildade föreningar. Detta innebar att man inte hade rätt att fritt överlåta sin bostadsrätt under de tre första åren utan endast fick sälja tillbaka den till HSB för i princip den ursprungliga insatsen.

Detta var uppenbart ett kringgående av förbudet i lagen mot hembudsskyldighet. HSB undvek nämligen att ta in kravet på hembud i föreningens stadgar. I stället träffade den regionala HSB-organisationen ett avtal med den bostadssökande om hembudsskyldighet. Trots att detta avtal var lagstridigt erhöll man ingen lägenhet om man inte skrev på avtalet.

Detta kringgående av lagen ledde till att marknadsdomstolen förbjöd HSB att försätta med hembudsskyldigheten. Den socialistiska riksdagsmajoriteten ändrade våren 1985 lagen så att HSB:s och Riksbyggens hembudsskyldighet blev tillåten. Detta skedde på förslag av majoriteten i bostadsutskottet och utan någon beredning av ärendet.

De förslag som 1983 års bostadsrättskommitté lade fram var mycket långtgående. Kommunen föreslogs bl. a. få vidsträckta möjligheter att, över huvudet på de boende, tvinga på bostadsrättsföreningar regler om hembud och priskontroll. Ett genomförande av utredningens förslag skulle ha fått mycket negativa effekter. De skulle ha lett till två sorters bostadsrätter, en med priskontroll och en utan, vilket skulle ha pressat upp priserna ytterligare på de bostadsrätter som inte omfattas av priskontrollen. De innebär också ett angrepp mot bostadsrätten som boendeform. Hembud skapar rättsosäkerhet och medför "svarta" pengar.

Regeringen tvingades, bl. a. efter en mycket negativ remissopinion, att säga nej till bostadsrättskommitténs förslag. Den mer begränsade hembudsskyldighet som infördes 1985 finns dock kvar. Enligt vår uppfattning talar de skäl som anförts mot bostadsrättskommitténs förslag även för att den nu gällande hembudsskyldigheten avskaffas.

"Folkrörelsekooperativ"

Efter en lagändring för några år sedan undantogs s. k. folkrörelsekooperativ från kravet på att söka förvärvstillstånd vid köp av fastighet. Med detta begrepp skulle förstås att endast HSB och Riksbyggen men inte SBC (Sveriges bostadsrättsföreningars centralorganisation) var befriade från kravet att söka tillstånd.

Den kritik som riktats mot begreppet folkrörelsekooperativ föranledde dock regeringen att föreslå en skrivning i lagtexten som inte innehåller begreppet folkrörelsekooperativ. Den i höstas beslutade lagstiftningen diskriminerar dock SBC på exakt samma sätt som tidigare.

Folkpartiet motsätter sig denna särbehandling av SBC av flera skäl. SBC är inte mindre folkrörelse än de två andra organisationerna. Det finns ingen anledning att i lagstiftningen lägga sig i organisationernas uppbyggnad.

Vi anser att lagstiftningen bör ändras så att undantaget från kravet på förvärvstillstånd gäller för rikskooperativ organisation, regional organisation av bostadsrättsföreningar och bostadsrättsförening som är ansluten till en rikskooperativ organisation. Detta får konsekvenser för bostadsrättslagen, lagen om förvärv av hyresfastighet m. m. och lagen om fastighetsmäklare.

Realisationsvinstbeskattning

Reavinster beskattas olika beroende på upplåtelseform. Reglerna för realisationsvinstbeskattning av bostadsrätter ändrades för ett par år sedan så att beskattningen blir evig. Beroende på hur länge bostadsrätten har innehaft upptas en viss andel av reavinsten till beskattning. Det finns ingen möjlighet att få uppskov med beskattningen även om reavinsten används till att köpa en ny bostad.

Dessa regler skiljer sig från dem som gäller för villor. Vid en försäljning av en villa får inköpspriset i princip räknas upp med inflationen. Det finns också en rätt till uppskov med skatten om man köper en annan villa.

Det är önskvärt att samma principer gäller för realisationsvinstbeskattning av villor och bostadsrätter. Avsaknaden av regler om uppskov hämmar rörligheten på bostadsmarknaden. De rykten som förekommit om att regeringen avser att ta bort uppskovsrätten för villor är därför oroande. Rörligheten på bostadsmarknaden är så låg att det i stället krävs åtgärder som ökar rörligheten. Det bör således vara möjligt att få uppskov när man säljer sin bostadsrätt eller villa oavsett om man köper en bostadsrätt eller villa.

Beskattningen av reavinster vid försäljning av bostadsrätter bör utformas i enlighet med de principer som gäller för egnahem, dvs. med indexuppräknings. De nuvarande reglerna leder till att många väntar med försäljning av lägenheten för att på detta sätt få en lägre skatt. Ibland hyrs dessa lägenheter ut i andra hand men det förekommer att bostadsrättslägenheter står tomma i väntan på en lindrigare reavinstbeskattning. Detta torde bli ännu vanligare om innehavare av bostadsrätter riskerar åtal för att de tar ut självkostnadshyror vid andrahandsuthyrning.

Övrigt

Även i övrigt bör beskattning av bostadsrättslägenheter och egnahem ske efter samma principer. Förutom skillnader i reavinstbeskattning är det skillnader i de ekonomiska villkoren för innehav genom att villaägare måste ta upp en schablonintäkt medan motsvarande beskattning inte sker av bostadsrätter. Även om det kan finnas tekniska svårigheter att utforma en enhetlig beskattning så är dessa skillnader inte försvarbara.

Det har blivit lättare att använda bostadsrätten som säkerhet för lån. Det är dock angeläget att se över möjligheterna att låna pengar genom att ge

ökade möjligheter att ställa säkerhet vid lån för köp av bostadsrättslägenhet.

Mot. 1986/87
Bo258

För att förenkla förhållandena på bostadsmarknaden, inte minst för konsumenterna, bör det vara enkelt att omvandla äldre typer av sammanslutningar såsom bostadsföreningar till bostadsrättsföreningar. De hinder som finns för detta bör tas bort.

Avreglering

Bostadsmarknaden är en av de mest reglerade sektorerna i samhället. Bland de statliga och kommunala styrinstrumenten kan bl. a. nämnas bostadslångivningen, förvärvs- och förköpslagstiftningen, markvillkor och bostadsanvisningslagen. Regelsystemet är så omfattande och svåröverskådligt att det är svårt att få en tillfredsställande överblick. Vi anser att det krävs en avreglering.

Förköpslagen

Kommunerna har rätt till förköp enligt förköpslagen. Denna lag infördes när bostadsbyggandet var väsentligt högre än i dag. Genom förslag i proposition 1983/84:141 har lagen även utvidgats. Folkpartiet motsatte sig denna utvidgning.

Bakgrunden till införandet av kommunernas möjlighet till förköp var bl. a. en önskan att dämpa markprisstegringen och att dra in oförtjänt värdestegring till det allmänna. Kommunernas behov av markförvärv torde nu vara markant mindre. Det finns dessutom också möjlighet att tillgripa expropriation för att tillgodose behovet av mark.

Den förändrade situationen på byggmarknaden motiverar en översyn av förköpslagstiftningen i dess helhet.

Bostadsanvisningslagen

Det bör vara möjligt att påverka fördelningen av hyreslägenheter genom avtal med fastighetsägarna. Vi anser därför att bostadsanvisningslagen bör avskaffas.

Bostadsförmedlingarna

Bostadsförmedlingarna kan spela en aktiv roll för att öka rörligheten på bostadsmarknaden och göra denna effektivare. För att få resurser för att t. ex. jobba aktivt med byten bör bostadsförmedlingarna ha möjlighet att ta ut avgifter för sin verksamhet.

Markvillkoret

För närvarande gäller undantag från markvillkoret för s. k. styckebebyggda småhus. Tidigare fanns även ett undantag från markvillkoret för mark i saneringsområden. Markvillkoret innebär att marken skall förmedlas av

kommunen för att rätt till statliga bostadslån skall erhållas. I praktiken innebär markvillkoret numera främst att kommunen ges möjlighet att ställa en mängd krav på byggnationen utöver plan- och bygglagens bestämmelser innan dispens från markvillkoret lämnas.

Vi anser att markvillkoret bör avskaffas. Kommunernas möjligheter att styra byggandet är tillräckliga, inte minst genom den fysiska planeringen.

Byggnormer m. m.

Det finns ett stort behov av färre och mindre styrande regler för byggandet. Den översyn av byggnormen som görs bör enligt vår mening leda fram till färre bestämmelser. En mindre styrande byggnorm leder dels till att utrymmet för fantasi och för att tillgodose människors varierande önskemål ökar, dels till att kostnaderna för byggande kan minska.

De stora bostadssubventionerna har skapat en "lånearkitektur" som utformats för att passa de regler som gäller för statliga lån. Detta är också delvis ofrånkomligt. Det finns givetvis större skäl att ha regler för byggandet om detta är starkt subventionerat.

Folkpartiet anser att bostadsfinansieringssystemet bör ändras så att bostadssubventionerna kraftigt minskar. Detta utvecklas längre fram. Bostadsfinansieringsreglerna bör då väsentligt luckras upp.

PBL

Den 1 juli 1987 träder en ny plan- och bygglag i kraft. Folkpartiet har kritiserat förslaget i flera avseenden även om vi insett vikten av en ny och modern lagstiftning på detta område.

I vår reservation till BoU 1986/87:1 har vi angett ett flertal punkter där vi anser att lagförslaget har brister. Våra förslag till förändringar har främst syftat till att stärka den enskildes ställning. Vi anser att lagförslaget har sådana brister att det finns anledning att göra en översyn trots att den ännu inte trätt i kraft. Vid en sådan översyn bör följande beaktas:

- Den enskildes ställning bör framhävas tydligare. I stället för att i lagen skriva att mark får bebyggas om det är lämpligt ur allmän synvinkel bör lagen utformas så att det finns en rätt att bygga men att den kan inskränkas beroende på allmänna intressen. Härigenom utformas lagen i enlighet med Europarådskonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna.
- Genomförandetiderna skall normalt vara 15 år. Minimitiden skall vara 10 år och någon maximitid skall inte finnas.
- Kommunen skall inte ges möjlighet att utan normalt expropriationsförfarande lösa in mark som inte har bebyggts sedan genomförandetiden har löpt ut.
- Kommunernas möjligheter att besluta att åtgärder får vidtas utan krav på bygglov bör utökas väsentligt, t. ex. avseende byggande av garage, förråd och bastu.
- Alla skall ha rätt att göra mindre tillbyggnader eller mindre ombyggnader även om åtgärderna strider mot detaljplan eller andra bestämmelser.

- Det skall vara lättare att få bygglov i områden som inte är detaljplanerade.
- Kommunen skall inte kunna vägra bygglov i mer än två år med hänvisning till att kommunen avser att upprätta en detaljplan.
- Kommunens beslut om förhandsbesked om rätt att bygga skall gälla i minst ett år.
- Det skall inte vara möjligt att i en detaljplan reglera handelns utveckling.
- Organisationer som berörs av en plan skall ha möjlighet att påverka planarbetet och rätt att överklaga beslut.
- Ersättningen till fastighetsägare för vissa bebyggelsereglerande åtgärder som t. ex. att vägra rivningslov och skydd för kulturhistoriskt värdefulla fastigheter bör utformas så att enskildas rätt bättre tillvaratas.
- Planer som är fastställda efter 1978 skall ges en genomförandetid på tio år efter ikraftträdandet av PBL. Ersättningsreglerna till markägare i områden med äldre planer med nybyggnadsförbud bör bli generösare.
- Klimatdata bör beaktas vid bebyggelseplanering.

Hyresgästers bestämmanderätt över den egna lägenheten

Riksdagen beslöt för några år sedan att hyresgäster skulle ges möjlighet att få tapetsera och måla om sina lägenheter samt därutöver göra vissa mindre arbeten.

Under 1983 ändrades hyreslagen så att hyresvärdens underhållsskyldighet inte skall vara tvingande om hyresavtalet innehåller förhandlingsklausul enligt hyresförhandlingslagen och de avvikande bestämmelserna har tagits in i en förhandlingsordning.

Denna s. k. underhållsreform har nyligen förlängts ytterligare ett år. Vi anser att det finns skäl att ha en permanent lagstiftning som ger hyresgästerna inflytande över reparationer i den egna lägenheten. Lagstiftningen bör dock utformas så att det blir möjligt för hyresgäster att träffa överenskommelse med fastighetsägaren även om det inte finns någon förhandlingsordning.

Organisationsmakt

Organisationerna utgör en viktig del av vårt samhällsliv. Fria och livskraftiga organisationer är en förutsättning för en väl fungerande demokrati. Statsmakterna har uppmuntrat framväxten och bibehållandet av ett rikt och varierat föreningsliv.

Ett samhälle med mycket starka organisationer är emellertid inte problemfritt. Särintressen gynnas lätt på bekostnad av helhetens intressen. Även den enskilde individen kan lätt komma i kläm.

Intresseorganisationerna har fått alltmer myndighetsliknande uppgifter och uppörelser mellan staten och organisationerna blir allt vanligare. Organisationernas roll på bostadssektorn är särskilt omfattande. Utöver representation i statliga kommittéer och offentliga organ har organisationerna även givits utrymme i den dömande makten.

1969 tillkom hyresnämnderna i sin nuvarande form. De var ursprungligen avsedda att fungera som medlingsinstanser. Allteftersom har de emellertid erhållit prövningsrätt i allt fler frågor.

En hyresnämnd består i regel av en lagfaren ordförande samt två ledamöter från hyresmarknadens organisationer, Fastighetsägareförbundet eller SABO resp. Hyresgästernas riksförbund. Talan mot hyresnämnds beslut förs hos bostadsdomstolen. Även denna instans har en majoritet av organisationsföreträdare, tre lagfarna och fyra intresseledamöter.

Det kan i många fall synas praktiskt att hyresmarknadens parter finns representerade i den dömande instansen. Det är dock betänkligt ur rättssäkerhetssynvinkel. Människors förtroende för den dömande maktens oberoende och integritet kan urholkas genom intresseledamöternas delaktighet i rättstillämpningen.

Det förekommer inte sällan att intresseledamöterna ställs inför mer eller mindre uttalade intressekonflikter. Det är t. ex. inte tillfredsställande att ledmöter från Hyresgästernas riksförbund i hyresnämnden deltar i beslut huruvida hyresgäster i en från Hyresgästernas riksförbund fristående förening skall ges förhandlingsrätt eller inte.

Den dömande makten bör vara opartisk i ett rättssamhälle. Hyresnämnds och bostadsdomstols uppgifter bör därför överföras till allmän domstol.

Av de myndighetsliknande funktioner som under senare år har tilldelats intresseorganisationerna kan nämnas att hyresgäströrelsens godkännande, s. k. hyresgästintyg, i regel krävs för bygglov då en fastighetsägare vill bygga om sin fastighet. Vi anser i stället att vid utfärdande av hyresgästintyg bör den mening gälla som företräds av en majoritet av de boende i den berörda fastigheten.

Ett annat exempel kan hämtas från det pågående ROT-programmet. En förutsättning för att räntebidrag till underhåll skall utbetalas är att hyresgäströrelsen får ta del av fastighetsägarens ekonomiska information beträffande underhållssituationen. Det är tveksamt om sådana uppgifter skall åläggas en intresseorganisation.

Genom hyresförhandlingslagen har organisation av hyresgäster givits rätt att förhandla även för icke-medlemmars räkning. Endast ett fåtal från Hyresgästernas riksförbund fristående föreningar har erhållit förhandlingsrätt. Detta är otillfredsställande. Hyresförhandlingslagen måste därför ändras så att föreningar som inte är anslutna till Hyresgästernas riksförbund ges ökade möjligheter att erhålla förhandlingsrätt.

Avgörande för erhållande av förhandlingsrätt bör vara att föreningen åtnjuter förtroende från en majoritet av hyresgästerna i den berörda fastigheten eller fastigheterna. Bedömningar av föreningens kvalifikationer, förhandlingskapacitet eller långsiktiga målsättning skall vara av underordnad betydelse.

I dag erlägger hyresgästerna, dvs. såväl medlemmar som icke-medlemmar, speciella avgifter via bostadsföretagen direkt till hyresgäströrelsen. Dessa avgifter är förhandlingsersättningen, boinflytandeersättningen och ersättning för fritidsverksamhet. De betalas i dag som en del av hyran.

Ersättningen för boinflytande- och fritidsverksamhet uppskattades av Hyresgästernas riksförbund för ett par år sedan till ca 35 milj. kr. och för fritidsverksamhet till ca 50 milj. kr.

Avgifterna utgör en viss andel av totalhyran och tas ut med stöd av avtal mellan Hyresgästernas riksförbund och fastighetsägaren. Till skillnad från vad som gäller för förhandlingsersättningen finns inget direkt lagstöd för uttag av avgifter för fritidsverksamhet eller verksamhet som avser boinflytande.

Fritidsverksamhet kan till nöds sägas komma samtliga hyresgäster till del i de fall då verksamheten är öppen för alla hyresgäster. Möjligheterna till boinflytande gäller dock endast medlemmar.

Utgångspunkten för beslutet om bruksvärdessystemet var att de allmännyttiga företagen skulle ta ut hyror som täcker deras kostnader, den s. k. självkostnadsprincipen. Det är inte rimligt att betrakta ersättning till den verksamhet som hyresgäströrelsen bedriver som en del av företagets självkostnader.

Avgifter för fritidsverksamhet och inflytande bör således fortsättningsvis inte betraktas som hyra. Hushållen bör själva ges rätt att bestämma vilka fritidsaktiviteter de vill delta i och bidra ekonomiskt. I flera stora bostadsföretag har också dessa avgifter nyligen avskaffats.

Lägesfaktorn i bruksvärdessystemet

Bristerna i bruksvärdessystemet har blivit alltmer uppenbara. Utvecklingen har gått i hyresreglerande riktning trots att avsikten är att nå en friare hyresmarknad. Det har t. ex. träffats flera centrala överenskommelser mellan SABO och Hyresgästernas riksförbund om storleken på hyreshöjningarna.

De allmännyttiga bostadsföretagen har inte heller lyckats erhålla kostnadstäckning. Bristen på självkostnadstäckning har medfört att fastighetsunderhållet ofta eftersatts vilket bl. a. lett till ytterligare subventioner.

Det är också uppenbart att hyressättningen inte motsvarar hyresgästernas värderingar. Faktorer som bostadens läge påverkar hyresnivån endast marginellt. Detta har lett till en omfattande svart marknad för attraktiva hyreslägenheter.

Det är önskvärt att de boendes preferenser bättre tillgodoses. Bruksvärdessystemet medger att den s. k. lägesfaktorn ges ökad vikt. Denna möjlighet bör utnyttjas i en helt annan utsträckning än vad som görs i dag. För att ytterligare understryka detta bör hyreslagen ses över så att detta framgår ännu tydligare.

Bostäder åt ungdomar

Även om det i stort är balans på bostadsmarknaden och det t. o. m. finns tomma lägenheter i många kommuner så råder på allt fler orter brist på små bostäder för bl. a. ungdomar. De flesta ungdomar som önskar bo i en egen lägenhet har i allmänhet begränsade möjligheter att klara av en hög hyra. De efterfrågar därför ofta små lägenheter.

Det är angeläget att bygga fler smålägenheter på de orter där det är brist på sådana. I dag byggs det nästan inga lägenheter som är mindre än två rum och kök. Om det finns efterfrågan bör dock även mindre lägenheter på t. ex. ett rum och kök byggas. Det kommer under överskådlig framtid att finnas en efterfrågan på små, och därmed också billiga, lägenheter från t. ex. ungdomar.

Det finns all anledning att försöka lösa ungdomarnas bostadsproblem med mer fantasi. Gamla institutioner, fabriker och vindar kan göras om till bostäder för ungdomar.

Det finns inte heller någon anledning för staten att moralisera eller ha synpunkter på människors boende. Vi vill ha valfrihet. Vi har bestämt avvisat de tankegångar om en ny utrymmesnorm som redovisades i bostadskommitténs delbetänkande. Denna norm innebar att inga lägenheter som är mindre än två rum och kök skulle godtas för permanent boende.

En strikt tillämpning av denna norm skulle enligt bostadskommitténs beräkningar medföra att mer än var tionde lägenhet skulle ha eliminerats genom ombyggnad eller rivning. Det är bra att regeringen valt att inte lägga fram något förslag om en ny norm.

Många smålägenheter har försvunnit genom lägenhetssammanslagningar i samband med ombyggnader. Det är nödvändigt att vid saneringar noga överväga hur många smålägenheter som bör sparas. En försiktig upprustning kan i många fall vara ett bra alternativ till en genomgripande ombyggnad. Vi föreslår längre fram att särskilda tilläggs lån inte skall utgå för lägenhetssammanslagningar.

Vi anser att ombyggnadslån inte bör utgå vid ombyggnader som innebär sammanslagningar av lägenheter såvida inte fastighetsägaren kan påvisa att det råder ett överskott på små lägenheter. Vid ombyggnad av hus bör det vara möjligt att erhålla ombyggnadslån även om alla lägenheter inte fullt uppfyller de krav som ställs på en ny lägenhet.

På orter med högskola är det lämpligt att bygga studentbostäder. Det är ofta mycket svårt för dem som skall påbörja sina studier att få en bostad som är möjlig att bekosta endast med inkomster från studiemedel. Fler bostäder för studerande gynnar alla ungdomar eftersom konkurrensen om små bostäder minskar.

Vi har tidigare påpekat betydelsen av en ökad rörlighet. Denna gynnar inte minst de grupper som har svårt att komma in på marknaden.

Det är angeläget att stimulera ungdomars regelbundna sparande för bl. a. bostadsändamål. Härigenom grundläggs goda sparvanor samtidigt som beredskapen att möta stora och oväntade utgifter ökar. Även med ett regelbundet sparande krävs dock kompletterande lånemöjligheter t. ex. för bostadsanskaffning eller bosättning.

Sådana lånemöjligheter existerar sedan flera år bl. a. genom sparlån och särskilda bosparformer. Sedan 1986 har ungdomar mellan 18 och 28 år en lånerätt vid sparande inom allemanssparandet. Vi anser att det är angeläget att stimulera ungdomars sparande för bostadsändamål genom att även införa skattefrihet för ränta på ungdomars bosparande i bank så som tillåts för sparande i HSB och Riksbyggen. Den normala kundrelation som finns i vanligt banksparande bibehålls härigenom. I allemanssparandet saknas detta då bankerna inte får behålla de medel som sparas inom allemanssparandet.

Det finns många åtgärder som bör vidtas för att förbättra ungdomarnas situation på bostadsmarknaden. Vi avvisar dock bestämt alla lösningar som bygger på att bostadssubventionerna skall öka ytterligare. Bristen på lägenheter försvinner inte heller genom att bostadsbidrag återinförs för dem som inte har barn.

En allt större del av byggnadsverksamheten avser ombyggnads- och underhållsverksamhet. Bostadsbyggandet har minskat till rekordlåga nivåer. Under 1986 påbörjades 30 000 lägenheter. De totala bostadsinvesteringarna är dock relativt oförändrade.

Folkpartiet har kritiserat ROT-programmet bl. a. därför att det ytterligare ökar bostadssubventionerna. Under 1987/88 beräknas behovet av utbetalningar av det särskilda räntebidrag som utgår för förbättring av bostadshus öka till 420 milj. kr. Detta har dock varit positivt i den bemärkelsen att skillnaderna i kostnad mellan en försiktig upprustning och en omfattande ombyggnad har minskat.

Det är dock angeläget att stödet till ombyggnad och underhåll utformas så att det blir mer förmånligt att göra en mer varsam upprustning, vilket ofta överensstämmer med hyresgästernas önskemål. Det är därför angeläget att ge de hyresgäster som berörs större möjligheter att påverka. Detta inflytande bör dock utövas av de hyresgäster som berörs av ombyggnaden och inte av hyresgästorganisation. Vi anser således att det s. k. hyresgästintyget som normalt krävs för att få byggnadslov för åtgärd utöver lägsta godtagbara standard (LGS) bör utfärdas av de berörda hyresgästerna. På samma sätt bör ombyggnadslån för hyreshus normalt endast beviljas om de berörda hyresgästerna tillstyrker ombyggnaden.

För ombyggnad inne i lägenhet bör normalt krävas att lägenhetsinnehavaren har tillstyrkt ombyggnaden. Underhåll såsom byte av avloppstammar måste givetvis kunna utföras men byte av t. ex. köksutrustning bör endast kunna ske om hyresgästen accepterar detta.

I den bostadspolitiska proposition som lämnades i höstas visade regeringen att även den insatt betydelsen av ökad varsamhet vid ombyggnader. De medel som regeringen föreslog, och riksdagen godkänt, kan dock inte accepteras.

Regeringen kan numera begränsa volymen på ombyggnadsverksamheten genom rambegränsningar. I storstäderna har regeringen beslutat om mycket kraftiga begränsningar av ombyggnadsverksamheten. Detta är dock ingen garanti för att de ombyggnader som genomförs sker mer varsamt eller att de mest angelägna projekten genomförs först.

Det enda säkra resultatet är att ombyggnadsverksamheten minskar. Regeringens avsikt är att på detta sätt öka nybyggnadsverksamheten. Det är dock tveksamt om det är möjligt att uppnå sådana tvärsnitt i inriktningen av byggnadsverksamheten.

Vi avvisar av dessa skäl rambegränsningar som en metod att påverka omfattningen av ombyggnadsverksamheten. Vi anser dock att strävan efter mer varsamma ombyggnader bör medföra att villkoren för ombyggnad förändras. Det räntebidrag som utgår för lån till ombyggnader bör således vara lägre än det som utgår för nyproduktion. Härigenom uppnås automatiskt en ökad inriktning på nyproduktion.

Bostadsbidrag

Folkpartiet anser att barnfamiljerna bör stödjas genom ett generellt barnstöd. Bostadsbidragen bör därför på lång sikt avskaffas. Bostadsbidragen

leder till besvärliga marginaleffekter och skapar behov av en integritetsstö-
rande kontroll. De kräver dessutom en ansökan vilket innebär att ett icke
obetydligt antal barnfamiljer, som är bidragsberättigade, inte får det. Bo-
stadsbidragen är också konsumtionsstyrande.

Vi föreslår därför att bostadsbidragen fryses på den nuvarande nivån.
Den ökning som regeringen föreslagit i proposition 1986/87:48 bör således
inte genomföras. De medel som därmed frigörs bör användas för att delfi-
nansiera den familjepolitiska reform som folkpartiet föreslår. Vi föreslår en
kraftig omfördelning till barnfamiljernas fördel genom höjda barnbidrag,
bättre flerbarnsstöd och införandet av ett särskilt tillägg för barn i förskole-
åldern (vårdnadsbidrag).

Det är inte möjligt att omedelbart avskaffa bostadsbidragen.

Om bostadsbidragen fryses på den nuvarande nivån kommer dock allt
färre att erhålla bostadsbidrag och med allt mindre belopp. Även med vårt
förslag kommer bostadsbidragen således att finnas kvar under en relativt
lång övergångstid. Vi avvisar därför inte alla förändringar av reglerna. Vi
har närmare utvecklat detta i vår motion 1986/87:Bo111.

Vi accepterar regeringens förslag till höjd nedre hyresgräns men vill sätta
den övre hyresgränsen till en sådan nivå att de totala kostnaderna för bo-
stadsbidragen under 1988 begränsas till vad de skulle ha blivit med oföränd-
rade regler.

Enligt budgetpropositionen skulle bostadsbidragen vid oförändrade reg-
ler minska med ca 200 milj. kr. mellan åren 1987 och 1988. Anslaget för
1987/88 avser bostadsbidragen under 1987. Vårt förslag påverkar således
inte anslaget för 1987/88. Regeringens förslag till bostadsbidrag för 1988
beräknas leda till att bostadsbidragen minskar med 65 miljoner mellan åren
1987 och 1988.

Vårt förslag innebär således att anslaget för 1988/89 kan bli 135 milj. kr.
lägre än om regeringens förslag följs. Denna besparing bör användas för att
finansiera den familjepolitiska reform som vi föreslår.

För barnfamiljerna innebär folkpartiets politik en väsentlig förbättring.
Reformen beräknas fullt genomförd kosta 7,5 miljarder kronor.

Minskade bostadssubventioner

I stort sett samtliga bostäder byggs med lån som subventioneras av staten.
De bottenlån som utgår från bostadslåneinstitutet täcker 70 % av godkänd
produktionskostnad. Därutöver utgår statliga bostadslån med 22–30 % be-
roende på vilken kategori byggherren tillhör.

Allmännyttiga företag erhåller lån som täcker hela produktionskost-
naden. Bostadsrättsfastigheter erhåller lån som motsvarar 99 % av kostna-
den. Motsvarande siffror för småhus och enskilt ägda hyresfastigheter är 95
resp. 92 %. Räntan på bottenlån och statliga bostadslån subventioneras ge-
nom räntebidrag.

Räntebidraget utgår för att täcka skillnaden mellan den garanterade rän-
tan och den ränta som annars skulle ha gällt. Den garanterade räntan vari-
erar första året mellan 2,15 och 4,9 % och höjs årligen. Den garanterade
räntan är högre för egnahem då räntan, genom det underskott som uppstår i
fastigheten, till stor del är avdragsgill. Räntan på bottenlån och bostadslån
beräknas uppgå till ca 10–11 % under 1987.

Om man räknar in effekterna av underskottsavdragen beräknas de totala bostadssubventionerna under 1987 uppgå till 33 miljarder kronor. De har ökat kraftigt under 1980-talet. 1979 var bostadssubventionerna 15 miljarder kronor. Ökningen har ändå reducerats bl. a. genom avdragsbegränsningen, avskaffandet av de retroaktiva räntebidragen och de extra upptrappningar av den garanterade räntan som har genomförts och föreslås genomföras.

Orsaken till de stigande bostadssubventionerna är främst den höga räntenivån som dels har ansetts medföra behov av direkta räntesubventioner, dels leder till höga underskottsavdrag för ägare av egnahem.

Folkpartiet anser att *bostadssubventionerna bör reduceras kraftigt*. Det finns flera skäl till detta. Det viktigaste är att generella subventioner av detta slag är ineffektiva ur fördelningssynvinkel. Det finns mycket som tyder på att minskade subventioner snarare skulle leda till en jämnare inkomstfördelning. Det stöd som bör utgå bör i stället utgå som ett stöd till den grupp som man önskar stöda, t. ex. barnfamiljerna.

Det statsfinansiella läget gör också stora besparingar nödvändiga. Bostadssubventionerna är praktiskttaget likastorasom det beräknade budgetunderskottet för 1987/88.

Staten bör inte heller styra konsumtionen. Vi anser att det både är nödvändigt och önskvärt att de boende i högre grad bär kostnaderna för boendet.

Subventionerna påverkar även prisutvecklingen inom bostadsbygget. Byggprisutredningen (SOU 1982:34—35) menar att de har lett till ett minskat kostnadsmotstånd.

En kraftig reduktion av bostadssubventionerna kräver ett system där kostnaderna fördelas över tiden på ett bättre sätt. Förutan ett sådant system medför en kraftig sänkning av bostadssubventionerna drastiskt ökade boendekostnader på kort sikt.

Folkpartiet har i föregående års motioner angivit som ett riktmärke att en minskning av subventionerna med 4—6 miljarder kronor bör uppnås inom några år.

Det finns även på mycket kort sikt anledning att vidta förändringar. Räntebidragen är knutna till lånen vilket innebär att den som finansierar en bostad med eget kapital eller amorterar mer än vad som krävs går miste om subventionen. Detta motverkar strävandena att öka sparandet. Räntebidragen bör därför utgå oavsett om bostaden finansieras med egna medel eller med lån. Detta är redan genomfört för det räntestöd som utgår för underhåll.

Det är också på kort sikt önskvärt att ta bort de restriktioner som finns för att på marknaden erbjuda lån där kostnaderna omfördelas över tiden. Sådana lån skulle underlätta finansieringen vid köp av äldre småhus och innebära att det finns ett alternativ till statliga lån som inte är helt realistiskt.

Räntebidragen utgår på skilda villkor beroende på bl. a. upplåtelseform. Genom de regler som infördes relativt nyligen utgår räntebidrag för hyres- och bostadsrättshus med reducerat belopp över en viss nivå och upphör helt vid en kostnad som motsvarar 125 % av pantvärdet. För styckebyggda småhus utgår inga räntebidrag alls för kostnader utöver pantvärdet.

Inom bostadsdepartementet pågår ett arbete för att begränsa räntebidragens följsamhet till kostnadsutvecklingen. Vi anser att mycket talar för att inte bevilja några räntebidrag alls för kostnader över pantvärdet. Härigenom likställs alla som bygger hus och ett starkt incitament skapas för att undvika överkostnader. Lån bör dock utgå även om byggnadskostnaden överstiger pantvärdet.

Beskattning

Folkpartiet motsatte sig införandet av fastighetsskatten. Vi anser att bostadssektorns belastning på statsbudgeten skall minska genom att subventionerna minskar, inte genom införandet av nya skatter. Vi anser också att fastighetsskatten är olämpligt utformad då den inte tar tillräcklig hänsyn till bärkraften hos olika fastighetsägare.

Av statsfinansiella skäl föreslår vi inte att fastighetsskatten omedelbart avskaffas. Beskattningen av fastigheter bör ingå i den översyn av bostadsfinansiering och beskattning som enligt vår mening bör ske snarast med syftet att kraftigt minska bostadssubventionerna.

Fastighetsskatten beräknas ge 4,9 miljarder kronor under 1987/88. Under detta budgetår bokförs inkomsterna från 1986.

Den ytterligare höjning av fastighetsskatten för privatägda hyreshus som införts fr. o. m. 1987 skulle dock innebära att fastighetsskatten fick en ännu olämpligare utformning. Vi föreslår därför att denna höjning återtogs. Detta innebär också något lägre kostnader för räntebidrag.

Allmännyttiga bostadsföretag och privata fastighetsägare bör beskattas efter samma principer. Starka skäl, både regionala hänsyn och principiella om konsumtionsstyrning, talar för ett avskaffande av progressiviteten i in-täktsschablonen för egnahem.

Samordningen av de långa bostadskrediterna

De långfristiga krediterna till bostadsbyggandet lämnas dels i form av bottenlån från bostadslåneinstitutet, dels som bostadslån från staten. Riksdagen beslutade våren 1984 att bilda ett statligt kreditinstitut (SBAB) för att låna upp de medel som behövs för den statliga bostadslångivningen. Härigenom lyfts finansieringen av dessa lån bort från statsbudgeten. Lånen skall dock även i fortsättningen lämnas av länsbostadsnämnderna.

Det finns starka skäl som talar för en samordning av bottenlån och bostadslån. För fastighetsägaren innebär det en förenkling. Det blir totalt också en rationellare kredithantering.

De statliga bostadslånen bör därför ersättas av lån med kreditgarantier som finansieras av bottenlåneinstitutet. Dessa har också förklarat sig villiga att medverka i en sådan långivning. Härigenom kan också SBAB avskaffas.

B 3. Vissa lån till bostadsbyggande

Huvuddelen av de statliga bostadslånen belastar numera inte den statliga budgeten. Vissa lån kvarstår dock.

Anslaget för hyresförlustgarantilån på 5 milj. kr. bör utgå. Även anslaget för förvärvslån på 10 milj. kr. bör utgå.

Räntelån bör fortsättningsvis inte beviljas. Härigenom uppstår en besparing på 100 milj. kr. på detta anslag. Under anslaget B 4 beviljas även eftergift av räntelån. Kostnaden för detta har minskat kraftigt under en följd av år. Bostadsstyrelsen beräknar att kostnaden under 1987/88 blir 120 milj. kr. Den totala belastningen på statsbudgeten av räntelånen är således 220 milj. kr. under 1987/88.

Räntelån avser hus byggda 1958—1967 och ges till 240 000 lägenheter i flerfamiljshus. Låneskulden per lägenhet är relativt låg. Om den totala utgiften (varav en del är lån) slås ut på dessa 240 000 lägenheter innebär det ca 900 kr. per lägenhet.

B 4. Räntebidrag

Under detta anslag föreslås bl. a. 120 milj. kr. utbetalas som bidrag till hyresrabatter. Dessa utgår till vissa flerfamiljshus byggda under senare delen av 1982 samt 1983 och 1984. Folkpartiet motsatte sig införandet av dessa hyresrabatter och anser att de bör avvecklas. Ingen utbetalning bör således ske under 1987/88.

Regeringen föreslår en extra upptrappning av de garanterade räntorna endast för egnahem. Denna beräknas ge en kostnadsökning med 2:30—10:90 kr. per kvadratmeter och år. Regeringen beräknar att räntebidragen minskar med 120 milj. kr. som en följd av denna ytterligare upptrappning.

Regeringen anger inga argument för att den ytterligare upptrappningen endast skall gälla egnahem.

Vi avvisar regeringens förslag att den extra upptrappningen endast skall gälla egnahem. För att minska bostadssubventionerna föreslår vi dock även i år en ytterligare extra upptrappning på 330 milj. kr. dvs. totalt 450 miljoner. Denna extra upptrappning skall omfatta både flerfamiljshus och egnahem.

Då räntebidragen utbetalas i efterskott minskar anslaget under 1987/88 endast med hälften. Det finns ca 1,5 miljoner bostäder för vilka räntebidrag erhålls. Den ytterligare upptrappning som vi föreslår innebär således att kostnaden per lägenhet i genomsnitt ökar med ungefär 18 kr. per månad.

Vi har tidigare krävt att villkoren för ombyggnader skall göras något mindre fördelaktiga. Vi beräknar att detta bör kunna medföra att räntebidragen minskar med 100 milj. kr.

Under anslaget B 4 ingår även de nya bidrag som regeringen föreslog i höstens bostadspolitiska proposition. Folkpartiet motsatte sig då ytterligare tillskott till subventionsfloran. Vi anser att bidrag inte bör utgå som s. k.

kvarboendegaranti, bidrag till nybyggnader på vissa orter och lån till barnfamiljer för förvärv av äldre egna hem. Dessa nya bidragsformer påverkar dock inte anslaget för 1987/88 i någon nämnvärd utsträckning enligt budgetpropositionen.

Under denna rubrik behandlas även de särskilda lokallånen. Dessa lån belastar dock numera SBAB. Lånen berättigar inte till räntebidrag. Efterfrågan på dessa lån har minskat. Vi anser att denna långivning bör upphöra.

B 5. Åtgärder i bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter m. m.

Under detta anslag beräknas bl. a. utgifterna för eftergift av hyresförlustlån som beräknas uppgå till 40 milj. kr. under budgetåret 1987/88. Vi anser att några eftergifter av hyresförlustlån fortsättningsvis inte bör beviljas.

Sedan 1986/87 finns ett bidrag till åtgärder i bostadsområden med stora uthyrningssvårigheter eller stora sociala problem. En ram på 60 milj. kr. föreslås även för 1987/88. Detta bidrag utgår endast till de allmännyttiga bostadsföretagen.

Även om det i många fall bör vara möjligt att finansiera sådana åtgärder utan bidrag anser vi att det finns behov av en viss bidragsgivning. Vi anser dock att bidragsgivningen inte skall vara begränsad enbart till att gälla allmännyttiga företag.

B 6. Tillägglån till ombyggnad av vissa bostadshus m. m.

Tillägglånet är ett statligt ränte- och amorteringsfritt lån som kan beviljas utöver den kostnad som normalt kan förräntas. Ränte- och amorteringsfriheten omprövas vart femte eller tionde år.

Under denna rubrik föreslås bl. a. anslag för ombyggnad av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Regeringen föreslår en ram på 40 milj. kr. för 1987/88 bl. a. för åtgärder som medför ändrad lägenhetssammansättning. Kostnaden för dessa åtgärder bör enligt vår uppfattning bäras av fastighetsägarna. Inom denna ram finansieras även kostnader för att avhjälpa byggsador och byggfel samt grundförstärkning av kulturhistoriskt värdefulla hus.

Vi anser att ramen bör sänkas till 25 milj. kr. budgetåret 1987/88, då lån inte bör beviljas för ändrad lägenhetssammansättning.

De medel som härigenom frigörs bör i stället föras över till ramen för sådan ombyggnad av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse som kan komma i fråga för förhöjt låneunderlag och tillägglån. Denna kan härigenom höjas till 95 milj. kr. för budgetåret 1987/88.

Regeringen föreslår också att riksdagen skall ge regeringen möjlighet att överskrida dessa ramar. Det är enligt vår mening inte önskvärt att riksdagen på detta sätt avhänder sig möjligheterna att styra utvecklingen. I den mån behov av utökade ramar uppstår bör regeringen förelägga riksdagen förslag härom.

Våra förslag till ändrade ramar påverkar inte anslagsbehovet för 1987/88.

B 10. Bidrag till allmänna samlingslokaler m. m.

Mot. 1986/87
Bo258

Regeringen föreslår även här att riksdagen skall medge att regeringen får överskrida ramarna för anordningsbidrag och upprustningsbidrag till allmänna samlingslokaler. Vi anser även här att regeringen inte bör ges denna möjlighet.

Sammanfattningsvis föreslås följande besparingar:

	1987/88	helårseffekt
Hysesförlustgarantilån (B 3)	5	5
Förvärvslån (B 3)	10	10
Skuldökning räntelån (B 3)	100	100
Eftergift av räntelån (B 4)	120	120
Bidrag till hyresrabatter (B 4)	120	120
Ytterligare upptrappning av den garanterade räntan (B 4)	165	330
Lägre räntebidrag för ombyggnader (B 4)	50	100
Kvarboendegaranti (B 4)	0	40
Bidrag till nybyggnad (B 4)	5	25
Förvärv av äldre egnahem (B 4)	0	10
Eftergift av hyresförlustlån (B 5)	40	40
Summa	615	900

Utöver detta sker en besparing på bostadsbidragen med 135 miljoner som dock används för att finansiera den familjepolitiska reform som folkpartiet föreslår.

Hemställan

Med stöd av det ovan anförda yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anføres om ökade möjligheter att bo med bostadsrätt,

2. att riksdagen beslutar om ändring i 2 § lagen om förvärv av hyresfastighet i enlighet med vad som anføres i motionen,

3. att riksdagen beslutar om ändring i 2 § andra stycket i lagen om fastighetsmäklare i enlighet med vad som anføres i motionen,

4. att riksdagen beslutar om ändringar i 60 a § bostadsrättslagen i enlighet med vad som anføres i motionen,

5. att riksdagen beslutar att stryka 14 § andra stycket bostadsrättslagen (hembud),

[att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anføres om beskattning av bostadsrätter],

6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anføres om ökade möjligheter att ställa säkerhet vid lån för köp av bostadsrätt,

7. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anføres om en översyn av förköpslagen,

8. att riksdagen beslutar att avskaffa bostadsanvisningslagen,

9. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anføres om bostadsförmedlingens rätt att ta ut avgifter,

10. att riksdagen beslutar att avskaffa markvillkoret,
11. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om översyn av PBL,
12. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om hyresgästernas inflytande över underhållet,
13. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om precisering av hyreslagen så att ersättning för boinflytande och fritidsverksamhet inte skall anses som hyra,
14. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförs om ändring i hyresförhandlingslagen så att avgörande för erhållande av förhandlingsrätt blir att föreningen åtnjuter hyresgästernas förtroende,
[att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om överförande av hyresnämnds och bostadsdomstols uppgifter till allmän domstol],
15. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om ökad vikt för lägesfaktorn inom bruksvärdessystemet,
[att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om skattefrihet för ungdomars bosparande³],
16. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om lån för ombyggnader som innebär lägenhetssammanslagningar,
17. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om byggande av studentbostäder,
18. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om lägre räntebidrag för ombyggnadslån,
19. att riksdagen beslutar att inte medge regeringen att införa ramar för begränsning av ombyggnadslån,
20. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om ändring av bostadsaneringslagen så att vid utfärdande av hyresgästintyg för ombyggnad den mening skall gälla som företräds av majoriteten av de boende i fastigheten,
21. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om lägenhetsinnehavares möjlighet till veto vid ombyggnad inne i lägenhet,
22. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om minskade bostadssubventioner,
23. att riksdagen beslutar att inte genomföra den tidigare beslutade höjningen av bostadsbidragen fr. o. m. den 1 januari 1988,
24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om överförande av bostadslångivningen till bostadslåneinstitutet och avskaffande av SBAB,

25. att riksdagen beslutar att till Vissa lån för bostadsbyggande (B 3) för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

26. att riksdagen beslutar att räntelån, hyresförlustgarantilån och förvärvslån som belastar anslaget B 3 inte skall beviljas fr. o. m. budgetåret 1987/88,

27. att riksdagen beslutar att till Räntebidrag (B 4) för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 11 940 milj. kr.,

28. att riksdagen beslutar att hyresrabatter inte skall beviljas fr. o. m. budgetåret 1987/88,

29. att riksdagen beslutar att eftergift av räntelån inte skall beviljas fr. o. m. budgetåret 1987/88,

30. att riksdagen beslutar om extra upptrappning av de garanterade räntorna från den 1 juli 1987 enligt vad som anförs i motionen,

31. att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutar att de extra upptrappningarna av den garanterade räntan skall fördelas över hela bostadsbeståndet,

32. att riksdagen beslutar att till Åtgärder i bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter m. m. (B 5) för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 158 milj. kr.,

33. att riksdagen beslutar att särskilda lokallån inte skall beviljas fr. o. m. budgetåret 1987/88,

34. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om utformningen av det föreslagna bidraget till åtgärder i bostadsområden med stora uthyrningssvårigheter eller stora sociala problem,

35. att riksdagen beslutar att medge att ramen för de antikvariska myndigheternas tillstyrkan av sådana ombyggnader av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse som kan komma i fråga för förhöjt låneunderlag och tilläggs lån bestäms till 95 000 000 kr. för budgetåret 1987/88,

36. att riksdagen beslutar att avskaffa tilläggs lån för lägenhetssammanslagningar och att medge att beslut om tilläggs lån som avser åtgärder för att avhjälpa byggsador och byggfel eller grundförstärkning får meddelas inom en ram av 25 000 000 kr. för budgetåret 1987/88,

37. att riksdagen beslutar att inte bemyndiga regeringen att höja ramarna för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och tilläggs lån för byggsador, byggfel och grundförstärkningar,

38. att riksdagen beslutar att inte bemyndiga regeringen att höja de ramar som gäller för anordningsbidrag och upprustningsbidrag till allmänna samlingslokaler.

Stockholm den 27 januari 1987

Erling Bager (fp)

Karl-Göran Biörsmark (fp)

Siw Persson (fp)

Ingrid Hasselström Nyvall (fp)

¹ 1986/87:Sk459.

² 1986/87:Ju416.

³ 1986/87:Fi715.

